

Til: Helse- og omsorgsdepartementet
Endringer i helsetilsynsloven mm.

Oslo, 17. januar 2025

Høringssvar – endringer i helsetilsynsloven mm.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen viser til de foreslåtte endringene i helsetilsynsloven, herunder sammenlåing av Undersøkelseskommisjonen for helse- og omsorgstjenesten (Ukom) og Statens helsetilsyn, og ønsker å benytte anledningen til å kommentere.

Sanksjonsfri granskning

Departementet foreslår å slå sammen Helsetilsynet og Ukom og å ikke videreføre ordningen med en sanksjonsfri undersøkelse av alvorlige hendelser. I høringsnotatet understrekes det at formålet for en ny ordning vil være læring og forbedring, at den i praksis vil være tilnærmet sanksjonsfri og at det vil være et virksomhetsperspektiv, fremfor plassering av ansvar hos det enkelte helsepersonell. Videre peker departementet på at det i dag og er svært sjeldent at innhold i meldinger om alvorlige hendelser fører til tilsynssak eller sanksjon.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener det er viktig å sikre at en uavhengig undersøkelsesfunksjon opprettholdes, og er bekymret for at denne svekkes uten mulighet til en sanksjonsfri granskning av alvorlige hendelser. Vi er usikre på om presiseringen av at formålet med en ny ordning primært er læring og forbedring vil være tilstrekkelig. Vi er også bekymret for at informasjonstilfanget og dialogen vil kunne preges dersom undersøkelser gjennomføres med både tilsyns- og læringsfunksjon. Det er viktig at muligheten til sanksjonsfrie undersøkelser bevares, selv om de foreslåtte endringene i meldeordningen skulle gjennomføres.

Pasienter og pårørendes meldemuligheter

Forslaget til ny meldeordning innebærer at alle meldinger sendes til statsforvalter, slik at det blir «én vei inn», og at retten pasienter og pårørende har i dag til å anmode om tilsyn og retten til å varsle om alvorlige hendelser, erstattes med en rett til å anmode om oppfølging av en sak.

Departementet skriver i høringsnotatet at forslaget ikke innebærer en svekkelse av pasient- og brukerrettigheter, og at felles adressat for anmodninger om tilsyn og meldinger om alvorlige hendelser fra pasienter, brukere og pårørende, vil gi et mer oversiktlig landskap for denne gruppen. Det er videre foreslått at meldinger fra virksomheter til statsforvalter skal gå i kopi til

Helsetilsynet, mens det ikke er foreslått en tilsvarende løsning for meldinger fra pasienter og pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er enig i at forslaget om én mottaker innebærer en positiv forenkling for pasienter og pårørende. Imidlertid er vi, i likhet med flere høringsinstanser, bekymret for forslaget om å erstatte retten til å varsle om alvorlige hendelser og til å anmode om tilsyn med en rett til å be tilsynsmyndigheten om å følge opp en sak, innebærer en svekkelse og innskrenking av stemmen og rettighetene til pasienter brukere og pårørende. Vi ber om at det i merknader til ny lov presiseres at endringene ikke innebærer en svekkelse av dagens rett. Når pasienter og pårørende ber om oppfølging av en sak, må det innebære at tilsynsmyndigheten vurderer gjennomføring av tilsyn i sin oppfølging av henvendelsen.

Statsforvalterne

Det foreslås at statsforvalterne skal motta meldinger fra pasienter/pårørende og virksomheter. Virksomheter skal i tillegg utarbeide rapporter som skal nærmere beskrive forholdene det meldes om. I tillegg foreslår departementet å lovfeste at statsforvaltere skal veilede og støtte opp om virksomhetens styringssystem og systematiske arbeid med å forebygge, avdekke, avverge og lære av alvorlige hendelser. Av høringsnotatet fremgår det at det er forventet at antall meldinger vil øke i årene som kommer.

Nasjonalforeningen har merket seg at ressursituasjonen hos statsforvalterne er bekymringsfull, og mener det er viktig at oppgavene som tillegges statsforvalterne følges opp med tilstrekkelige ressurser. Det vil være svært uheldig om meldinger om alvorlige hendelser som pasienter og/eller pårørende ikke følges opp av ressurshensyn. Dette vil også kunne bidra til å svekke tilliten til helsetjenesten.

Bo Gleditsch
Generalsekretær

Luisa Klaveness
Politisk seniorrådgiver